

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)
ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)
ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)
ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

בעניין: עזבון המנוחה ל.ר. ז"ל ת.ז. -----

ובעניין: המנוח י.ר. ז"ל ת.ז. -----

התובע: א.ר. ת.ז. -----
על-ידי ב"כ עוה"ד רון זהבי

נגד

נתבעים: 1. ח.ט. ת.ז. -----

2. ר.ר. ת.ז. -----

על-ידי ב"כ עוה"ד זאב הבר

3. האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון

4. היועץ המשפטי לממשלה – משרד הרווחה והשירותים החברתיים חיפה

פסק דין

בקשה למתן צו ירושה בצירוף הסתלקות והתנגדות בטענה כי יש להורות על ביטול תצהיר ההסתלקות.

1. גב' ל.ר. ז"ל הלכה לעולמה ביום 07.03.2012 כשהיא אלמנה.

במועד פטירתה הייתה המנוחה בעלת זכויות במשק חקלאי במושב שדה יצחק

2. המנוחה הותירה אחריה שני בנים, י.ר. ז"ל וא.ר. - התובע.

3. ביום 24.02.2016 הגיש התובע בקשה למתן צו ירושה אחר עיזבון המנוחה וצירף לבקשתו תצהיר הסתלקות של אחיו, י.ר. ז"ל, נושא תאריך 8.2.2016.

במסגרת הבאת הראיות התברר כי האח המנוח חתם, בביתו בפני עו"ד ר.ז., על תצהיר הסתלקות מעיזבון המנוחה פעמיים, פעם אחת בחודש דצמבר 2015 ופעם שנייה, לאחר שהתברר שבתצהיר הראשון נפלה טעות במספר זהות של המנוחה, ביום 8.2.2016.

4. כחודשיים לאחר החתימה על תצהיר ההסתלקות השני, ביום 16.04.2016, הלך לעולמו הבן, י.ר. ז"ל.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

5. בדצמבר 2015, במועד החתימה על תצהיר ההסתלקות הראשון, חתם התובע על "התחייבות" במסגרתה התחייב כלפי המנוח להעביר אליו סך של 80,000 ₪ בנוסף לסך של 20,000 ₪ שהועברו ביום 1.12.2015 וסה"כ 100,000 ₪. כתב ההתחייבות צורף כנספח ג' לתצהיר התובע ת/2.

6. נתבעים 1-2 הם ילדיו של י.ר., יורשיו על פי דין ונכדי המנוחה.

כתבי טענות הצדדים:

7. בהתנגדות נטען כי למיטב ידיעת הנתבעים אביהם המנוח אמור היה להיות בן ממשיך במשק העיזבון. נטען כי הבן המנוח נקלע לחובות ועבר למרכז הארץ - שם עבד כאח סיעודי בבית אבות והתובע ניצל את עובדת עזיבתו את המושב על-מנת להשתלט על המשק תוך ניצול מחלת האלצהיימר של המנוחה. הנתבעים טענו כי מצבו הרפואי של אביהם התדרדר בעקבות מחלת כלי-דם והוא נאלץ לעבור ניתוח לקטיעת רגל אחת ולאחר מכן גם קטיעת הרגל השנייה. נטען כי הבן המנוח סבל מהתדרדרות קוגניטיבית ודכאון אשר הלך והעמיק. נטען כי הכדורים השפיעו על שיקול דעתו, גרמו לו לחרדות הוא נטל כדורי נוגדי דכאון ומורפיום ומשקלו באותה תקופה היה 30 ק"ג. וחרף המלצות המטפלים, אשר המליצו על אשפוז בבית חולים סיעודי – התגורר בבית נתבע 2, בחדר קטן בקיבוץ. עוד טענו הנתבעים כי לא נקטו בהליך מינוי אפוטרופוס מאחר ו"המינוי יפגע נפשית במנוח וכן הליך זה הוא מורכב וכרוך בעלויות רבות אל מול הזמן שנותר". נטען כי בין שני האחים – אביהם המנוח והתובע, היה קרע והקשר ביניהם חודש לאחר פטירת המנוחה, נותק שוב לאחר שהתובע פנה לאחיו על מנת להחתימו על מסמכים הקשורים לעיזבון, וחודש שנית לאחר שהאב המנוח חלה והתובע הגיע לבקרו והעביר לו סכומי כסף.

הנתבעים טענו כי במהלך השבעה על אביהם, נודע להם אודות מסמך הסתלקות אשר נחתם לכאורה, 4 חודשים טרם פטירתו. נטען כי במועד החתימה על תצהיר ההסתלקות אביהם היה "הלכה למעשה חסוי" ונוגדת את הצהרות הבן המנוח כי לא יוותר על מה שמגיע לו מעיזבון הוריו או יחתום על מסמכים עבור התובע. עוד נטען כי הבקשה למתן צו ירושה הוגשה 4 שנים אחרי פטירת המנוחה וחודשיים אחרי החתימה על תצהיר ההסתלקות על

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

על-מנת שלא תהיה לאביהם אפשרות להתגונן. נטען כי יש לבחון קיומם של פגמים בתצהיר ההסתלקות "בהיקש מעילות הביטול החוזיות וחובת תום הלב, לרבות טעות, הטעיה, כפיה, עושק, תרמית, תחבולה העדר גמירות דעת וכיוצ"ב". בית המשפט התבקש להורות על ביטול תצהיר ההסתלקות, ליתן צו ירושה בחלוקה בין שני בניה של המנוחה, מינוי מנהל עזבון, עדים להבטחת הוצאות ההליך, פיצול סעדים והוצאות.

8. בתשובת התובע להתנגדות הוכחו טענות הנתבעים. נטען כי המנוחה ובעלה ז"ל רכשו בשנות ה-70 את משק מספר 6 עבור אביהם של הנתבעים, שעה שמשק מספר 7 - בו התגוררו המנוחה ובעלה ז"ל - הובטח למשיב כבן ממשיך ואישור הסוכנות היהודית למינוי ניתן עוד ביום 04.07.1982. התובע טען כי אחיו המנוח מכר את זכויותיו במשק מספר 6 בעקבות הסתבכות כלכלית. נוסף על כך טען התובע כי לאחר שאחיו חלה וחרף הסכסוך ביניהם, הוא הקפיד לבקרו מעת לעת ובעת ביקור פנה אבי הנתבעים לתובע וביקש כספים לצורך מחייתו, על חשבון חלקו בעזבון המנוחה. נטען כי על פי ההסכמה בין האחים, התובע העביר לאביהם המנוח של התובעים סך של 100,000 ₪ ששולם ב-5 תשלומים, שהופקדו לחשבון הנתבע 2 בבנק "לאומי" וחתם על תצהיר ההסתלקות שכן "קיבל את חלקו ואף למעלה מכך עוד טרם הסדרת צווי הירושה". נטען כי האח המנוח היה ער לרצונותיו ולראיה עמד על קבלת ערובה להעברת הכספים טרם חתימתו על תצהיר ההסתלקות. התובע טען כי בשל טעות במספר זהות של המנוחה, נחתם תצהיר ההסתלקות פעמיים, בשתי הפעמים בנוכחות עורך-דין, בדירה בה התגורר המנוח בקיבוץ. בית המשפט התבקש לדחות את ההתנגדות.

9. עדויות ראשיות הוגשו בתצהירים. מטעם הנתבעים תצהיריהם (נ/2 ו-נ/3 בהתאמה) ומטעם התובע תצהירו (ת/2) ותצהיר העד עו"ד ר.ז. (ת/1).

דיון והכרעה:

10. חוק הירושה התשכ"ה-1965 מכיר בשתי אפשרויות של יורש להעביר לאחר את ירושתו. האחת הסתלקות מכוח סעיף 6 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 והשנייה בהעברה על פי סעיף 7 לחוק הירושה התשכ"ה-1965.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1 ההבדל בין השניים הוא כי במקרה הראשון נשלל מעמדו של היורש כיורש מהחלק בו
2 הסתלק ואילו במקרה השני מעמדו נותר כשל יורש.

3
4 11. תקנה 16 לתקנות הירושה התשנ"ח – 1998, מורה כי יש לעשותה על דרך של תצהיר.
5 הסתלקות יכולה להיות בתמורה, ללא תמורה, על תנאי וללא תנאי.

6
7 12. הסתלקות מעיזבון היא פעולה חד צדדית ולמרות שאינה חוזה, חלות עליה הוראות חוק
8 החוזים חלק כללי, התשל"ג-1973 וזאת מכוח סעיף 61(ב) לחוק החוזים הנ"ל הקובע כי:

9
10 "ב) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין
11 בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן
12 בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה."
13

14 ראו רע"א 5103/95 טובה דשת נ' שלום אליהו ואח', פד"י נג (3) 97, 108, ע"א 2041/05
15 דוד מחשקשווילי נ' רחל מיכקשווילי, מיום 19.11.2007, סעיף 10 לפסה"ד של השופטת
16 ברלינר וגם ע"א 700/81 פז נ' פז, פד"י לח (2) 742, 736 הקובע החלת עקרון תום הלב על
17 כל פעולה משפטית..

18
19 13. כפועל יוצא, פגמים ברצון המסתלק מעיזבון, אם לאו, יבחנו על פי הוראות חוק החוזים,
20 חלק כללי, התשל"ג-1973 וזאת בלי לגרוע מתחולת האפשרות לבחון את תוקף
21 ההסתלקות, לפי הדין המהותי. ראו ע"א 4372/91 סיטין נ' סיטין פד"י מט (2) 120, 130
22 אשר אוזכר בהסכמה ברע"א 5103/95 טובה דשת נ' שלום אליהו ואח', פד"י נג (3) 97,
23 108.

24
25 האם נפלו פגמים בתצהיר ההסתלקות בשלם יש לבטלו?
26

27 14. בסיכומיהם הנתבעים מצטטים בהרחבה פסקי דין שניתנו והעוסקים בתובענות לביטול
28 תצהירי הסתלקות, התנגדויות שונות ועוד כשהם מפנים בכלליות לפסיקה שעוסקת
29 בסעיפים 12 (תום לב במו"מ), 14 (טעות), 15 (הטעייה) ו-18 (עושק), של לחוק החוזים
30 חלק כללי, התשל"ג-1973. עמודים 1-12 לסיכומים. מעבר לציטוטי הפסיקה הסיכומים

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

נעדרים טיעון משפטי והפניה לנסיבות המקרה הספציפי והעובדות שהוכחו, אם הוכחו ביחס לכל אחד ואחד מהפגמים ברצון הקבועים בסעיפים 12-18 לחוק החוזים, חלק כללי, התשל"ג-1973.

נוסף על כך נטען גם כי "הלכה למעשה הפעולה המשפטית אותה יזם וערך ב"כ התובע הינה היפוכה של פעולת הציווי וההורשה..." ויש "לפעול על פי הכלל: יש ספק, אין ספק. רוצה למור, אם יש חשש קל שבקלים כי המצווה אינו כשיר לערוך צוואה או סובל מבעיות בריאותיות המשפיעות על כשירותו, יש לדרוש אישור רפואי מרופא המכיר את המצווה". ולהסתייע במסמכים רפואיים נכון למועד הצוואה.

עוד נטען כי קיימת חשביות לייצוג בפעולות כגון הנדון.

בפרק העובדות נטען כי "לפי מיטב ידיעת הנתבעים, לאביהם, י.ר. ז"ל, היה אמור להיות חלק בהתייחס לרכוש וזכויות הוריו. לדעתם גם בעניין זה יצר התובע מצג שווא". ולא הוסיפו ולא פירטו.

בהמשך נכתב "...ידוע להם שאביהם התנגד ולא הסכים לשתף פעולה עם אחיו בעניין עיזבון ההורים. זה היה בניגוד מוחלט לרצונו". בחקירתה חזרה והעידה נתבעת 1 כי אבא שלה לא היה מוותר על מה שמגיע לו. עמוד 10 שורות 15-17 לפרוטוקול ונתבע 2 העיד כי אביו לא היה צלול כאשר השתחרר מבית החולים. ראו עמוד 16 9-3 לפרוטוקול.

בהמשך בעמוד 16 סעיף 72 לסיכומים, הפנו הנתבעים לחקירת עו"ד ר.ז., בפניו חתם המנוח על תצהיר ההסתלקות וטענו להפרת כללי אתיקה.

15. בחינת הראיות מעלה כי הנתבעים לא הוכיחו טענתם כי בעת החתימה על תצהיר ההתסלקות מיום 8.2.2016 נפל פגם ברצון אביהם.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

כשרות המנוח לחתום על תצהיר הסתלקות

16. על פי סעיף 2 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 "כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט".

משמעות הדבר כי קיימת חזקה משפטית כי כל אדם בעת שביצעה פעולה משפטית היה כשיר לבצעה. גם אדם אשר מונה לו במועד מאוחר או בסמיכות לכך, אפוטרופוס. ראו רע"א 3323/98 זקן נ' קצין התגמולים, פ"ד נו (5) 577, 586 – פסה"ד אמנם עוסק בפסול דין אך הדברים שנאמרו שם, טובים גם לענייננו.

17. השאלה אם אדם היה כשיר לבצע פעולה משפטית היא שאלה של עניין שברפואה שיש להוכיחו באמצעות מומחה והגשת חוות דעת רפואית ולמצער מסמכים רפואיים. הנתבעים בחרו שלא להביא חוות דעת רפואית ואפילו לא הפנו למסמכים הרפואיים שהיו בידם – על פי צווים שהתבקשו וניתנו.

18. בעדותה, כאשר נשאלה נתבעת 1 מדוע לא מונה עבור אביה אפוטרופוס, השיבה כי "זה הרופאים אמרו לנו, היה נראה לנו מיותר להיכנס להליך הזה, זה ישבור את רוחו לחלוטין". ראו עמוד 8 שורות 16-17 לפרוטוקול אך לא הובאה כל ראיה כי אכן ניתנה המלצה שכזו ולא הוצגו מסמכים. בהמשך נשאלה נתבעת 1 מדוע, לטענתה, אביה לא היה כשיר לחתום על מסמכי הסתלקות בעוד על טפסי הסכמה לניתוח חתם כאשר נדרש לכך השיבה כי "אלה לא אותם מצבים ומגוון לעשות את ההשוואות בין שתי הסיטואציות האלה". ראו עמוד 9 שורות 11-15 לפרוטוקול. נתבעת 1 לא הסבירה מדוע מצב המנוח אפשר לו לדעת הרופאים לחתום על הסכמה לניתוח ולא יכול היה לדעתה לחתום על תצהיר הסתלקות.

19. גם את העובדת הסוציאלית עמה נטען כי הנתבעים התייעצו – הנתבעים לא זימנו לעדות.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

20. הימנעות הנתבעים להביא ראיה, משמשת כנגדם – אם העדר חוות דעת רפואית ואם אי זימון עדים רלוונטים – מכרים, מטפלים וכו'. הימנעות בעל דין מלהביא ראיה שיכולה לתמוך בגרסתו פועלת לרעתו ויש להניח כי המדובר בראיה או עדות הפועלת לרעה ותשמש כנגדו ראו: ע"א 795/99 פרנסואה נ' פוזיס, נד(3) 107, 118 (20.6.2000), ע"א 2275/90 לימה חברה ישראלית לתעשיות כימיות בע"מ נ' רוזנברג, מז(2) 605, 614 (20.5.1993), ע"א 465/88 הבנק למימון מסחר בע"מ נ' סלימה מתיתיהו ואח', פ"ד מה(4) 651, 658 סיפא ואילך.

21. הסתמכות הנתבעים על ההמלצה שניתנת לעיתים בפסיקה לפנות ולקבל אישור רפואי מקום בו יש חשש לכשרת המצווה בעת עריכת צוואה בעדים, אין בה לסייע בידם.

כל עוד הדין אינו כולל חובה לערוך הערכה קוגניטיבית בטרם חתימה על תצהיר הסתלקות (או צוואה), לא ניתן לומר כי העדר אישור רפואי או הערכה קוגניטיבית מל.ר. מצביעה על פגם שיש בו להביא לביטול. על אחת כמה וכמה כאשר לא הונחה ולו ראיה אחת לכוארה, בדבר פגיעה קוגניטיבית או פגיעה בכשרות האב המנוח. המחוקק לא קבע דרישה להצגת אישור רפואי וגם בפסיקה טרם התגבשה דרישה שכזו.

22. לאור האמור אני דוחה את טענת הנתבעים כי אביהם המנוח לא היה כשיר לחתום על תצהיר הסתלקות.

כפיה, עושק, תרמית, טעות, הטעייה.

23. לא כל הפרעה בשיפוט ובשיקול הדעת שוללת את כושרו של הנוגע בדבר להתקשר בחוזים ולא בהכרח שוללת את גמירת הדעת הנדרשת לעריכת החוזה הספציפי ויש לבחון כל מקרה וחוזה לגופו. ראו ע"א 226/87 אחמד זועבי נ' עבוד ניקולא, פ"ד מג(1) 714, עמוד 717.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

24. נטל ההוכחה לקיומה של לקות או הפרעה, השוללת את כושרו וגמירות הדעת של מעניק המתנה, להתקשר בחוזה המתנה, רובץ על הטוען לקיומם. נטל זה הוא נטל כבד יותר מנטל ההוכחה "הרגיל". ראו ע"א 1548/96 בנק איגוד לישראל נ' זהבה לופו, נד(2) 559, 570.

25. גם בעניין זה הנתבעים לא הביאו ולו ראשית תשית עובדתית המבססת טענותיהם. אין די במחלת המצהיר בכדי להעיד קיום התנאים או להעביר את נטל ההוכחה.

26. יתר על כן, עו"ד ר.ז. אשר בפניו חתם האב המנוח על התצהיר העיד כי המנוח ידע היטב מה הוא עושה, על מה הוא חותם ונתתי אמון בעדותו. ראו עמוד 21 שורות 21-26 :

"לא אימתתי את תוכן המסמך. דבר שני, הבן אדם לשאול אותו למה כתב הסתלקות מיום X היה ביום Y זה א.ר., הוא ערך את המסמכים, הוא פעל להגשתם, להבנתו. אתה צריך להפנות את השאלות אליו. לשאלת בית משפט, החתמתי אותו על שניים גם אחרי שהזהרתי אותו. אני מבין לאן אתה חותר, העניין הוא, היות שגם ערכתי את המסמכים וגם לא פעלתי להגשתם, אין לי מושג כשא.ר. הגיע הביתה, מה הוא עשה. צריך לשאול את האיש הזה מה הוא עשה, איך הוא פעל?"

ובהמשך בעמוד 23 שורות 12-15 :

"כפי שאמרתי, והתבקשתי לאמת חתימה, ביררתי איתו שהוא מבין על מה הוא חותם, שזה תצהיר הסתלקות מעיזבון, הוא אישר לי את הדברים, לא זוכר לחזור על מלל מדויק, הוא חתם ואימתתי את חתימתו."

וגם בהמשך בשורות 28-29. וראו גם בעמוד 25 שורות 19-30 :

"אני וידאתי עם מר ר' שהוא מבין שהוא חותם על הסתלקות מהיקף העיזבון של אימא שלו. אני באתי אליהם, חשבתי מתפקידי לוודא, אני ידעתי שבאתי להחתים על הסתלקות, ומתפקידי לוודא שהוא יודע ממה הוא חותם. הבן אדם אישר לי שהוא מבין על מה הוא חותם, שהוא מסתלק מהעיזבון של אמו.

ש. האם הגעת אליו כעו"ד של א.ר.?

ת. הגעתי לבקשתו של א.ר.. א.ר. באותו שלב לא חתם לי על ייפוי כוח. יש פה סוגיה של דקות, האם ייצגתי או לא ייצגתי אותי, צריך לבדוק את זה. לא נתתי לעניין הזה את הדעות. האנשים האלה הידברו ביניהם וקבעו שאחיו יסתלק מהעיזבון, אני התבקשתי לבוא עקב מגבלה פיזית ולסייע בעניין הזה. נדרשתי, וחשבתי שזה נראה לי נכון לעשות את זה, לסייע לאדם שיש לו קושי במוגבלות בתנועה, ואחרי שבאתי וגם וידאתי שאותו י.ר. יודע על מה הוא חותם, אימתתי את חתימתו. לא דיברתי איתו על היקף העיזבון, לא על משק ולא על כספים."

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

27. גם אשר לאופן התנהלות הדברים, מצאתי עדות עו"ד ר.ז. מהימנה. וכך העיד עו"ד ר.ז.

בעמוד 21 שורות 6-10:

"הגיע אלי א.ר. בצורה מאוד פשוטה ונקיה ואמר לי שהוא ערך מסמכי בקשה ובתוכה מסמכי הסתלקות של אחיו, סיפר לי על נכותו של אחיו וביקש שאצטרף אליו ליישוב מגל על מנת להחתיים את אחיו על תצהיר ההסתלקות. איך בדיוק פעלנו ומה עשינו, פירטתי בתצהיר. אימתתי את חתימתם של י' וא.ר., ובזה סיימתי את תפקידי. לא ערכתי את המסמכים ולא עשיתי שום פעולה אחרת".

ובהמשך, בראו עמוד 21 שורות 11-16:

ש. שאלת בית משפט: אבל אמרת שחוק מזה, הייתה עוד פעם שהחתמת?
ת. יכול להיות שלא הובנתי נכון. פנה אלי א.ר., הוא פנה אלי לראשונה ב-20.12 בקיבוץ. הוא הוחתם על תצהיר ההסתלקות, כנראה החתמתי גם את א.ר. במועד שכתוב בתצהיר. א.ר. פנה אלי פעם נוספת, אמר 'טעיתי, ערכתי מסמך חדש, האם תוכל להתלוות אלי פעם נוספת?', וערכנו את הריטואל הזה פעם נוספת, נסענו לקיבוץ מגל והתמנו [צ"ל החתמנו – ה.ג.ש.] את י' על ההסתלקות, ובזה מיצינו את העניין.

למעשה הוכח כי המנוח חתם על תצהיר ההסתלקות מרצון ובתמורה.

28. הוכח כי המנוח ידע לעמוד היטב על האינטרסים הכלכליים שלו ועל רצונו, עובר לחתימה על תצהיר ההסתלקות והוכח כי התובע העביר לנתבע בתמורה להסתלקותו מהעזבון סך של 100,000 ₪ בחמישה תשלומים שווים בסך של 20,000 ₪ וזאת באמצעות חשבון נתבע 2. תשלום שנעשה כך ככול הנראה על מנת לחמוק מנושים.

הנתבעים הסתירו תשלום זה בהתנגדותם ומעדותם עלה כי למרות טענתם לסכסוך ארוך שנים בין אביהם ובין התובע לכאורה, בזמן אמתי, היה "טבעי" להם כי התובע מעביר כספים לאביהם, הם לא העלו שאלות ותשובותיהם בעדותם בעניין זה היו מתחמקות ולא מהימנות. כך למשל, נתבעת 1 השיבה כי לא עסקה בזה ו"אבא שלי קיבל כספים כעזרה לא על חשבון הירושה שלו. אני חשבתי שהוא עוזר לו" בעמוד 10 שורות 20-25. בהמשך, כאשר עומתה עם נספח ג' לתצהיר התובע – כתב ההתחייבות, התחמקה מלתת תשובה ברורה. ראו עמוד 13 שורות 1-14. בסיום חקירתה השיבה כי כלל לא הייתה עדה לשיחות בין שני האחים כך שלמעשה אין לה ידיעה אודות הרקע, או המניע לתשלומים שהעביר התובע לאביה. ראו עמוד 15 שורות 7-9 לפרוטוקול.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמונה אף יותר תשובת נתבע 2 כאשר טען בחקירתו כי לא ידע מה הסכום שהועבר למרות שהתשלומים נעשו באמצעות חשבוננו. תשובתו הייתה מתחמקת. וכך העיד: "יש לי 2 חשבונות בנק, לא עובר עליהם. הייתי עסוק לשרוד את החיים ולטפל באבא שלי". ראו עמוד 16 שורות 26-27 לפרוטוקול, ובהמשך בעמוד 16 שורות 30-32 לפרוטוקול שוב טען כי לא ידע אודות סכומים כה מהותיים.

29. גם נתבע 2 אישר כי לא היה נוכח בעת השיחות וסיכום הדברים בין אביו ז"ל והתובע. ראו עמוד 17 שורות 13-17 לפרוטוקול.

30. מנגד נתתי אמון בעדות התובע אשר העיד כי אחיו המנוח ניהל עימו מו"מ על גובה סכום התמורה תמורת הסתלקותו. ראו בעמוד 28 שורות 2-6:

"ואז הוא אמר אני רוצה 140 אלף שקל, אמרתי לו 140 לא תקבל, לפני השיחה הוא הראה לי את הגדמים שלו, כמה קשה לו, סיפר שהוציאו את הדברים שלו מהבית, אין לו איפה לגור, הוא מסתובב, סיפר לו שבדיוק הוא למד ללכת על הרגל אחת ותותבת אז בדיוק קרה לו הבעיה ברגל השנייה והנה הוא אושפז שוב. שזה קרה בסמיכות, חודש, משהו כזה. הראה לי את הגדמים ואז אמר שצריך לדבר. אני הסכמתי אז לתת לו 100 א' שקל..."

31. לאור האמור אני דוחה את טענת הנתבעים בדבר טעות, הטעייה, תרמית, חוסר תום לב, עושק או פגם ברצון אביהם המנוח בעת חתימתו על תצהיר ההסתלקות.

טענות אחרות שנטענו

32. גם את הטענה כי האב המנוח לא ידע מה היקף העיזבון בעת שחתם על תצהיר ההסתלקות הנתבעים לא הוכיחו כמו גם את השאלה האם הסך של 100,000 ש"ח ייצג את שווי חלקו של המנוח בעיזבון אימו.

33. הטענה כי התובע לא סיפר לנתבעים על כך שאביהם חתם על תצהיר ההסתלקות אין לה כל משקל. ידיעתם או חוסר ידיעת של הנתבעים אודות העובדה כי אביהם חתם על תצהיר ההסתלקות אינה רלוונטית לתוקפו.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

34. נוסף על כך גם הטענה כי חתימת המנוח על מסמכי ההסתלקות אינה אפשרית, לאור ידיעתם
הלכאורית של הנתבעים אודות רצון אינה יכולה לסייע לנתבעים שלא הביאו כל ראיה
להוכחת רצונו של המנוח או ראיה אחרת כי החתימה על גבי התצהיר מזויפת או כי המסמך
נערך בדיעבד, כפי שנטען, לראשונה ובמפתיע, בעדותו של נתבע 2 בעמוד 17 שורות 10-
12. למותר לציין כי הנתבעים לא ביקשו בדיקת מומחה בשאלות אלו והמדובר בטענה
כבושה והיא נדחית.

לסיכום:

35. הגעתי לכלל מסקנה כי טענות הנתבעים מבוססות על עדות מפי שמועה וסברה. לא מצאתי
כי מצבו הנפשי של המנוח לא היה כשיר בעת שחתם על מסמכי ההסתלקות. לא הוכחו
פגמים ברצון המנוח בעת חתימתו על תצהיר ההסתלקות – ההיפך הוא הנכון.
הוכח כי עו"ד ר.ז. הגיע אל בית המנוח בשתי הזדמנויות שונות והחתימו, לאחר שוידא כי
המנוח יודע על מה הוא חותם. הוכח כי המנוח ידע לעמוד היטב על האינטרסים הכלכליים
שלו, נתן הוראות לנתבע להיכן להפקיד את התמורה, ניהל מו"מ על גובהה וגם דרש וקיבל
כתב התחייבות להבטחת תשלום התמורה (נספח ג' לתצהיר התובע ת/2). התנהגות זו
מעידה על גמירות דעת מצד המנוח לחיתמה על תצהיר ההסתלקות בתמורה, בייחוד לאור
העובדה כי הנתבעים לא הביאו ראשית ראיה מגורם רפואי אודות מצבו הרפואי במועד
הרלוונטי.

36. לא רק שהנתבעים לא הוכיחו ולו ראשית מטענותיהם הם הסתירו את העובדה כי אביהם
קיבל סך של 100,000 ₪ מהתובע, ומתעורר הרושם כי ידעו שזהו היה התשלום תמורת
תצהיר ההסתלקות – אך הם הסתירו זאת.

נפסק:

36. ההתנגדות נדחית.

ניתן בזאת צו ירושה אחר עיזבון המנוחה כעתירת התובע.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 7018-10-16 (צו קיום צוואה)

ת"ע 7046-10-16 (התנגדות לצוואה)

ת"ע 8600-11-16 (מינוי מנהל עזבון)

ר' (המנוח) ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

1 התובענה למינוי מנהל עזבון נדחתה.

2 ב"כ התובע יגיש צו פורמאלי לחתימתי ויצין עליו דבר ההסתלקות.

3 הנתבעים ישלמו לתובע הוצאות משפט בסך של 2,500 ₪ ושכר טרחת עו"ד בסך של

4 12,000 ₪.

5
6 מותר לפרסום בצנזור פרטים מזהים ותיקוני הגהה.

7 המזכירות תמציא לצדדים ותסגור התיקים שבכותרת.

8 ניתן היום, ה' ניסן תשע"ט, 10 אפריל 2019, בהעדר הצדדים.

9 הילה גורביץ שינפלד, שופטת